

naposled 11. v Stainz-u in sicer po prizadevanju ondašnjega č. g. dekana Dr. Janeza Köberl-na. Na priprošnje mil. sekovskega škofa je visokorodni g. grof Meran velikodušno prepustil v svojem gradu „sestram“ prostor za učilnico in bivanje. Skrbni g. dekan so akoravno bolelni 20. avgusta 1876. v prelepi besedi svojim faranom potrebo in korist kršč. šol razložili ter ljudstvo vabili, da svoje dare vložijo, da bodo zamogle „šol. sestre“ poduk prevzeti v ondašnji fari. —

Sedaj imaš lj. bralec! kratek popis, kako so se širile „šol. sestre“ po naši lepi Štajerski. Lehko si pri popisovanju podružnic zapazil, kako hitro se je število otrok množilo, ker so morale nove razrede upeljavati. Ravno to je jasen dokaz, kako zaupanje in spoštovanje zavživajo one povsod pri otrokih in dobrih kršč. stariših, kar jih upeljava v naše šole močno priporočuje. Kar zlasti našo lavantinsko škofijo zadeva so se želje po „šolskih sestrah“ na večih krajih že zglasile, najbolj pa v Celju. Tukaj so vrli okoličani si mnogo prizadevali, da bi jih za krščansko izrejo svojih deklic dobili. Ali krščanske izomiki sovražni liberalizem je vedel toliko zaprek napraviti, da se je zopet vse razbilo. Treba je počakati ugodnijih časov!

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Kako bi se dali gospodarski dohodki pomnožiti!

4. Nadomestjenje menj. dobrih žival-skih plemen z boljšimi, da se za polagano krmo dobi več dobička. Vendar prenašati se tukaj ni treba, ampak boljše je, če se polagoma in opazno stopa naprej. Ne sme se vsakemu hvale-sanju kakega novega plemena brž verovati, ampak menjši posestniki naj gledajo na skušnje večjih gospodarjev, ki laglje pretrpijo škodo iz raznih pokušenj. Toda kar so enkrat skušnje kot res boljše potrdile, to se ne sme zanemarjati in zato se naj boljša plemena goved, svinj, ovac, bčel itd. s časom uvedejo na mesto menj. dobrih. Kmeto-valci blizu mest imajo priložnost veliko denarjev izrešiti iz perutine in tudi iz reje kuncev ali pitovnih zajcev, kjer se meso teh jako plodnih živalic čišla. Perutina in vse, kar od nje pride, najde vselej kupcev in večjidel dobrih.

5. Marljivejše sajenje in streženje sadunosnih dreves. Slovenci so v sadjerej-stvu že precej drugim narodom naprej, vendar še imamo neizmerno veliko storiti, preden dospemo do zaželjenega cilja kolikor mogoče velike izvrstnosti. Nek kmetič na Českem je imel majhno posestvo, namreč 11 1/2 hektara njiv in 1 3/4 hektara travnika; vendar je vsak kotič, vsak prazen prostorček zasadil z najlahtnijim sadunosnim drev-jem in mu tudi stregel tako, da po poprečnem računa dobi vsako leto po 200 fl. samo za sad. Dakle, dragi rojaki, zasajajmo preloge in sploh

vse za sadjerejstvo prazne in primerne prostore, bogatimo sebe, lepšajmo deželo!

6. Zniževanje gospodarskih stroškov. To je sicer drugo in važno pravilo umnega gospodarstva, vendar se ne da povsod doognati. Davkov, doneskov za asekurancije, najemščine itd. si ne moremo sami znižati. Ali vkljub temu se pri gospodarstvu še marsikaj najde, kder bi se dalo kaj prihraniti. Tako so na primer težaki ali delavci jako dragi, ako se držijo še pri brani in če jih gospodar pri delu nadzorovati ne more. Taki radi stojijo in gledajo, da le den mine. Zato pa storijo prav tisti gospodarji, ki delavcem opravila, kder ni mogoče ostrega nadzorovanja, oddajajo po prej dogovorjenih pogodbah (Accordarbeiten); gospodar reče: jaz ti plačam za izkrčenje ove šume toliko — delavec pritrdi in sedaj je le njegov dobiček, če se urno in marljivo giblje. Čem bolj se žuri ali podviza, prej dobi obečani denar in poprej lahko gre za drugim zaslužkom; pomagano je gospodarju pa tudi delavcu. Zato so že menjši posestniki, posebno na Českem in Zg. in spod. Avstrijskem začeli se pogajati z delavci celó pri takih opravilih, pri katerih tega poprej storiti niso imeli navade. Oddajajo na pogodbo: oranje, vlačenje, valjanje, žetev, kositev, spravljanje sena, osipavanje pletje, zlasti pa razne vožnje. Lastnim, t. j. domačim ljudem dajajo tudi pogodbe na ure, na den in jim privoščijo pri posebnej marljivosti kak nadavek, ali kupico piti, kar ima posebno dobre nasledke gledé urnega in zvestega dela. Marsikateri gospodar shaja sedaj lahko z dvema posloma, ko je poprej moral imeti po tri. Nadavki niso blizu toliko znašali, kolikor se je z odpustom tretjega posla prihranilo. Pri takem ravnanju se tudi posli ohranijo pri dobri volji, so marljivi in zadovoljni in se ne prestavljajo radi v druge službe; z lenuhi pa itak ni nič opraviti! Na dalje se da marsikateri krajcar prihraniti, če gospodar in jegova družina na razno orodje dobro pažko ima in vedno v pravem redu drži; živinsko opravo, vozove, pluge, brane, motike, grablje, sekire itd. Poškodovano orodje se mora brž popraviti, da več časa trpi. Potem preden se orodje hranit dene, se naj vselej čedno osnaži in če treba namaže. Posebno zdatno se znižajo gospodarski stroški tam, kder ali gospodar ali njegovi posli sami umijo vsakojako menjšo popravo ali narejanje potrebnijih in navadnijih reči ter sami zlasti po zimi delajo grablje, lopate, ročnike za sekire, lestvice vile, pletejo koše in košare, panje itd. Marsikateri krajcar ostane tako gospodarju v žepu, ki bi sicer prišel drugim v roke. Za prihodnje leto ima „Slov. Gospodar“ v pospeh gori navedenih naukov pripravljenih več lepih in podučljivih sestavkov o najbolj-sih rastlinah za polaganje živini in o njihovem pridelovanju, potem o raznih svinjskih plemenih in naposled o perutinstvu in o nekterih izvrstnih plemenih kuretine, kakoršnjih imajo na gradu v Spielfeldu.

Zimska jabelka. 10. Plameni beli kardinal (Lukas VI. 2 a) Geflammtter weisser Kardinal. Zelo veliko ploščasto ali okroglo, navadno nepravilno vzraščeno jabelko je močno razširjeno po pokrajinah reke Odre. Lupina je mastnata in tenka ter svitlo-zelene barve, pozneje lepo rumene; prisolnena stran je z svitlo ognju podobno rudečico naslikana, kakor da bi plamenela. Meso je redko, sočnato in vinsko-kiselnatega okusa. Zori od novembra do februarja in še dalje. Odlična je ta sorta in za gospodarstvo jako pripravna, manj za namizo. Drevo je krepke rasti, napravi široko krono k zemlji visečim vejevjem. Rodi rano in obilno; vendar tirja močno vlažno zemljo. Priporočuje se tudi za mrzle kraje, kjer se kaj dobre zemlje najde.

11. Alantek (Lukas V. 3 b.) Alant-Apfel tudi knežnek, narisani imperijal, debeli car, cimetnik, mnihovec imenovan je veliko, visoko vzraščeno keglu podobno jabelko. Lupino ima tenko, nježno, na drevesu ivnato; barva je s prva rumenkasta pozneje celo rumena. Prisolnena in deloma odsolnena stran je leskeča, rudeče-progasta, pikasta in zavmita. Značajan je pri tej sorti močno dišavni dinjam podobni duh. Meso je rumenkasto in ima prijeten, cimetov okus. Sad zori meseca novembra in trpi tudi celo zimo, ter je zelo cenljiv kot zanamizni in kot gospodarstveni sad. Drevo raste krepko, napravi krogli podobno krono, ter rodi rano in hvaležno. To jabelko je zadovoljno tudi z lahko zemljo, in je celo v mrzli legi malo občutljivo. Kot cenljivo zimsko jabelko se močno priporočuje.

Tržne novosti. Srebro več časa ni imelo nobene prave cene, ali ob enem bila je na naše začudenje vsa kupčija na slabem. Sedaj pa cena srebru naglo raste — 116 — to kaže na boj, a tudi kupčija se je začela živahnije gibati, cena gre kvišku — zlasti pri zrnju. To se vidi najbolj na poglavnih naših trgoviščih na Dunaju in v Peštu. Zadnje dni se je ondi zglasilo veliko kupcev za pšenico, rž in oves, za druga žita menje; cena je v obče poskočila, a tržci se nadjajo še večje cene; pravijo: če nastane rusko-turška vojska, potem se bo iz Rusije in Rumunije le malo zrnja izvažalo; v Ameriki je bila letina slaba, na Francoskem in Angleškem pa imajo premalo zrnja, zato bo de cena še več pridobila. Bog daj ubogi kmetje že itak dolgo na njo čakajo. — Klavna živina: voli, krave, teleta, prešiči so zadnji teden pri ceni na slabšem; kupcev je bilo povsod malo. — Knoper se lahko proda. — Predivo je letos lepo in veliko ga je in ljudje ga lahko in dobro prodavajo. — Tudi po hmelju zelo poprašujejo. — Isto velja o deteljinem semenu, ki je v ceni tudi pridobilo. Žali Bog, da našim bralcem cene dopovedati ne moremo, ker povsod drugači računijo. Nova meterska mera je vse zmešala. — Po strdi sedaj menj poprašujejo, isto velja o posušenih slivah, tem bolj pa iščejo dobro volno; zlasti

fabrikanti v Brnu in Reichenbergu jo radi kupujejo. — Vinska kupčija je pa še vedno na slabem, še bolj kakor v branju, cena je zopet padla, ker se letošnje vino kaže slabo; kupci segajo bolj po starejših vinih. Novega vina je sploh malo in to je iz večja slabo. Na Avstrijskem je štrtinjak po 60—70 fl.; na Štajerskem se je pri sv. Petru pod Mariborom štrtinjak prodal po 71 fl. z posodo vred; na Ogerskem je vina dobiti po 50 fl. kolikor ga kdo hoče. Sicer pa tudi na Laškem, Nemškem in Francoskem letos niso veliko vina pridobili, in vendar se vinska kupčija pri nas nikamor ne gene; kleti po mestih so polna vina. Temu glavni vzrok je sedaj vladajoči liberalizem; visoka vžitninska dača brani krčmarjem vino po ceni točiti; zato prosto ljudstvo pije čedalje menje vina temveč pa pive in žganjice — zlasti po mestih; visoka gospoda pa pije tuje vino, ker ga sedaj smejo skoro brez cola vvažati, med tem, ko se naša vina nikamor ne morejo ne znatno izvažati, ker se tirjajo strahovite colnine, ki se morajo v zlatu ali srebru plačati: Nemčija tirja 2 fl. 50 kr., Švedija 5 fl. in Rusija 11 fl. 34 kr. colnine od centa našega vina; Švica 6 fl. 50 kr. in Angleška 8 fl. 70 kr. od vedra in naposled Belgija 23 fl. in Holandinja 28 fl. od hektolitra. Zato pa imamo konservativci prav, ako zahtevamo veliko colnino zoper tuje vino in tuje blago, sicer pridemo na nič, če že nismo.

Konjev redi Štajerska sedaj 5560 zrebcev, 33057 kobil, 15186 koplencev, 7555 zrebet, skup tedaj 61355 glav. Razredjeni so v 6 plemen; 1) težki noriški konji v anizkem in muriedolskem delu Štajerske; 2) težki vozni konji ob Bistrici, Rabi in ob srednji Muri; 3) težki vozni in ježni konji Ljutomerski; 4) lahki vozni in ježni konji na dravskem polju in pri Brezicah; 5) težki vozni konji v savinjski in gornji dravski dolini; 6) lahki noriški konji v Laškem in Gornjemgradu.

Seme rigajskega (ruskega) lanu. Kdor tega semena kaj dobiti hoče po nizki ceni in zanesljivo dobro blago, ta se naj do 31. dec. 1876 pismeno obrne in oglasi v kanceliji štajerske kmetijske družbe v Gradcu (Landwirthgesellschaft, Schmiedgasse Nr. 25, Graz.) Cena je 27 kr. za kilogram, 15 kr. za stari funt.

Sejmovi na Štajerskem 15. dec. pri sv. Križu pri Slatini in v Radazgivesi: 19. dec. v Ljutomeru in v Teharjih.

Sejmovi na Koroškem 13. dec. v Trabeniku; 18. dec. v Paternijonu; 20. dec. v Milstadtu.

Dopisi.

Iz Pohorja. (Zahvalnica.) Pretečeni teden smo na Htinji obhajali redko slovesnost. Kakor